

Brüssel, 12. juuni 2018
(OR. en)

9796/18

SAN 177
DENLEG 47
AUDIO 48
FISC 248
AGRI 269

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	9499/18 SAN 170 DENLEG 45 AUDIO 44 FISC 233 AGRI 255
Teema:	Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu istung 22. juunil 2018 Järeldused „Laste tervislik toitumine: Euroopa tervise tulevik“ – <i>Vastuvõtmine</i>

1. Eesistujariik esitas delegatsioonidele 26. aprillil 2018 järelduste eelnõu teemal „*Laste tervislik toitumine: Euroopa tervise tulevik*“, pidades silmas eesmärki järeldused nõukogus vastu võtta.
2. Rahvatervise tööriühm leppis järelduste tekstis 9. märtsil, 4. mail ja 28. mail 2018 peetud koosolekute tulemusel kokku.
3. Alaliste esindajate komitee otsustas 6. juunil 2018 esitada eespool nimetatud järelduste eelnõu käesoleva märkuse lisas esitatud kujul nõukogule (EPSCO) 22. juuni 2018. aasta istungil vastuvõtmiseks.
4. Sellest tulenevalt palutakse nõukogul
 - võtta järeldused käesoleva märkuse lisas esitatud kujul vastu ning
 - otsustada need avaldada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Eelnõu: nõukogu järeldused
„Laste tervislik toitumine: Euroopa tervise tulevik“

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

1. TULETAB MEELDE, et Euroopa Liidu leping (ELi leping) tähistas uut etappi Euroopa rahvaste üha tihedama liidu loomises, kus otsused tehakse nii kodanikulähedaselt kui võimalik, ning et liidu eesmärk on edendada oma rahvaste hüvangut.¹ Liidu poliitikad peavad esmajärjekorras vastama kodanike vajadustele ja huvidele;
2. TULETAB MEELDE, et tervishoid on liidule äärmiselt oluline ning et igal on õigus ennetavale tervishoiule siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud tingimustel, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas²;
3. TULETAB MEELDE, et kogu liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse³;
4. TULETAB MEELDE, et nagu on muu hulgas sätestatud Euroopa keskkonna ja tervise hartas,⁴ peaks üksikisikute ja kogukondade tervis olema majandus- ja kaubandusküsimustest olulisem;

¹ Vt ELi lepingu artikli 1 teine lõik ja artikli 3 lõige 1.

² [ELT C 326, 26.10.2012, lk 391](#). Vt eelkõige artikkel 35.

³ Vt nt ELi toimimise lepingu artikkel 12, artikli 114 lõige 3 ja artikli 168 lõige 1 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 35.

⁴ [Euroopa keskkonna ja tervise harta](#), mille võtsid 8. detsembril 1989 vastu WHO Euroopa liikmesriikide keskkonna- ja terviseministrid.

5. TULETAB MEELDE, et austus liikmesriikide kultuuri ja traditsioonide vastu kuulub aluslepingutes sätestatud liidu põhiväärtuste hulka⁵;
6. TULETAB MEELDE, et liidu meetmetel on oluline roll liikmesriikide jõupingutustele lisaväärtuse andmisel, täiendades riiklikke poliitikameetmeid, austades samal ajal liikmesriikide vastutust oma tervishoiupoliitika määratlemisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ja kättesaadavaks muutmisel, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 168 lõikes 7;
7. TULETAB MEELDE, et vastavalt ÜRO lapse õiguste konventsioonile⁶ tagavad osalisriigid maksimaalselt lapse ellujäämise ja arengu ning tunnustavad lapse õigust võimalikult heale tervisele;
8. TULETAB MEELDE kõigi liidu institutsioonide ja liikmesriikide kindlat pühendumust lapse õiguste edendamisele, kaitsmisele ja järgimisele kõigis asjaomastes liidu poliitikavaldkondades.⁷ Kõigis lapsi puudutavates nii avaliku kui ka erasektori asutuste ettevõtmistes tuleb seada esikohale lapse huvid. Liidu pühendumus lapse õigustele nõuab kõigis asjakohastes liidu meetmetes ja algatustes sidusat lähenemisviisi, mis tugineb aluslepingutele, ELi põhiõiguste hartale ja ÜRO lapse õiguste konventsioonile ning moodustab ühtse aluse kõigile lapsi puudutavatele liidu meetmetele;

⁵ Vt nt ELi lepingu preambuli kuues lõik: „SOOVIDES süvendada oma rahvaste vahelist solidaarsust, samal ajal austades nende ajalugu, kultuuri ja traditsioone“, ja ELi toimimise lepingu artikli 167 lõige 1: „Liit aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit.“

⁶ [Vastu võetud ning allkirjutamiseks, ratifitseerimiseks ja ühinemiseks avatud ÜRO Peaassamblee 20. novembri 1989. aasta resolutsiooniga 44/25](#); jõustus 2. septembril 1990 vastavalt artiklile 49.

⁷ Vt eelkõige ELi lepingu artikli 3 lõike 3 teine lõik ja ELi toimimise lepingu artikli 6 punkt a ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 24 lõige 1.

9. RÕHUTAB, et praegune noor põlvkond on Euroopa tulevik ning tervis ja heaolu peaksid olema tõesti kõigi liidu poliitikavaldkondade keskmes ning kõigi algatuste ja meetmete puhul tuleks hinnata nende mõju inimeste tervisele, et luua sobivad tingimused tervisliku elustiili viljelemiseks. Lapsepõlv on ainulaadne aeg, kus on võimalik mõjutada kogu elu kestvaid tagajärgi tervisele ja elukvaliteedile ning ennetada mittenakkuslikke kroonilisi haigusi⁸;
10. TUNNISTAB, et ennetusmeetmed, mille keskmes on sellised põhitegurid nagu tervislik toitumine ja regulaarne kehaline aktiivsus, on üks parimaid investeeringuid hea tervise juures oleva Euroopa noore põlvkonna isikliku heaollu. Laste isikliku heaolu ning füüsilise ja vaimse tervise säilitamine ja kaitsmine toob kasu kõigile inimestele, ühiskonnale tervikuna ja majandusele. Seda, et tähtis on suutlikkus säilitada füüsiline ja vaimne tervis ning elada terviseteadlikku ja tulevikku suunatud elu, tunnistatakse ka nõukogu soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes⁹;
11. MÄRGIB, et selline investering soodustab omakorda Euroopa majanduskasvu ning jätkusuutlikke tervishoiu- ja sotsiaalkaitsesüsteeme vastavalt strateegias „Euroopa 2020“¹⁰ seatud eesmärkidele;
12. TULETAB MEELDE laste tervena kasvamise ja arenemise tähtsust; MÄRGIB, et toitumisega seotud tingimused, nagu ülekaalulisus ja rasvumine, on nende tegurite hulgas, mis võivad otseselt mõjutada lapse tervist ning millega seostatakse haridustaset ja elukvaliteeti. Rasvumise all kannatavad lapsed on tõenäoliselt rasvunud ka täiskasvanuna ning neil on suurem risk haigestuda kroonilistesse haigustesse;
13. MÄRGIB, et laste rasvumine on tervisealane probleem, mida tuleks vaadelda ka tervise ja sotsiaalse ebavõrdsusega seotud sotsiaal-majanduslike tegurite laiemas kontekstis;

⁸ Farpour-Lambert (2015): „Childhood Obesity Is a Chronic Disease Demanding Specific Health Care – a Position Statement from the Childhood Obesity Task Force (COTF) of the European Association for the Study of Obesity (EASO)“. (*Siin ja edaspidi: kui viidatud allikat ei ole eesti keelde tõlgitud, on tegu mitteametliku tõlkega.*)

⁹ Nõukogu poolt vastu võetud 22. mail 2018 (9009/2018), avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* (ELT L [...]).

¹⁰ [Euroopa aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia](#), komisjoni teatis, 2010.

14. TULETAB MEELDE ÜRO kestliku arengu eesmäärke, mille hulgas on eesmärk saavutada parem toitumine ja alleesmärk vähendada ennetustegevuse ja ravimise abil 2030. aastaks kolmandiku võrra mittenakkuslikest haigustest tingitud enneaegsete surmade arvu,¹¹ ning Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) mittenakkuslike haiguste ennetamise ja kontrolli tegevuskava aastateks 2013–2020, mille eesmärk on vähendada südame ja veresoonkonna haigustest, vähist, diabeedist ja kroonilistest hingamisteede haigustest tingitud enneaegse suremuse riski¹²;
15. TULETAB MEELDE, et on neli peamist mittenakkuslike haigustega seostatavat riskitegurit (tubaka tarbimine, vähene kehaline aktiivsus, ebatervislik toitumine ja alkoholi kuritarvitamine) ning et seetõttu on vaja rohkem tervise edendamise ja haiguste ennetamise meetmeid;
16. MÄRGIB MUREGA, et krooniliste mittenakkuslike haiguste sagenemisega seotud murettekitavad suundumused ELi ja rahvusvahelisel tasandil mõjutavad ELi kodanike isikliku ja ühiskonnaelu kvaliteeti ning et seda mõju saab mõõta ka majanduslike näitajate alusel: suurem surve riiklikele tervishoiusüsteemidele, mõju valitsemissektori eelarvele ja suutlikkuse vähenemine, mis toob kaasa väiksema tootlikkuse¹³;

¹¹ ÜRO Peaassamblee poolt 2015. aasta septembris vastu võetud resolutsioonis. Vt eelkõige kestliku arengu eesmärgi nr 3 alleesmärk 3.4.

¹² Vt [Follow-up to the Political Declaration of the High-level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-communicable Diseases](#).

¹³ Vt nt [Obesity and the Economics of Prevention Fit not Fat](#), OECD 2010; [Obesity update](#), OECD 2017; Work package WP 4: [Evidence \(the economic rationale for action on childhood obesity\)](#), JANPA 2016; the [Health Promotion and Disease Prevention Knowledge Gateway](#) - Euroopa Komisjon, 2017.

17. TULETAB MEELDE, et toitumine ja toit on tähtsad kodanike tervise parandamisel, nagu on sõnaselgelt tunnustatud nõukogu poolt vastu võetud järeldestes, viimati järeldestes toitumise ja kehalise aktiivsuse kohta, toiduainete kvaliteedi parandamise kohta ning laste ülekaalulisuse ja rasvumise kohta,¹⁴ milles käsitletakse muu hulgas toidu koostise muutmise, avalike hangete ja turustamisega seotud probleeme; TULETAB MEELDE, et toitumise ja mittenakkuslike haiguste tihedat seost on tunnustatud ka 5. juuli 2013. aasta Viini deklaratsioonis¹⁵ ning WHO Euroopa büroo toidu ja toitumise Euroopa tegevuskavas (2015–2020)¹⁶;
18. PEAB TERVITATAVAKS mittenakkuslike haiguste vastast võitlust käsitlevaid liikmesriikide riiklikke poliitikameetmeid ja tegevuskavasid, mille eesmärk on muuta tarbijatele aastaks 2020 tervisliku valiku tegemine lihtsamaks,¹⁷ muu hulgas innustades muutma toidu koostist ja korraldama tervisliku toitumisega seotud riigihankeid, piirates turustamist, mis muudab suure rasva-, soola- ja suhkrusisaldusega toidud lastele atraktiivseks, ning tehes muid jõupingutusi laste ülekaalulisuse ja rasvumise ennetamiseks. Üldiselt peaks toidu koostise muutmise tulemuseks olema tervislikum toitumine ja mitte toidu suurem energeetiline väärtus;
19. TULETAB MEELDE, et eesmärk võimaldada tarbijatel teha teadlikke valikuid sobiva toitumise kohta on liidu õigusraamistikus¹⁸ olulisel kohal;

¹⁴ Vastavalt: ELT C 213, 8.7.2014, lk 1; ELT C 269, 23.7.2016, lk 21; ELT C 205, 29.6.2017, lk 46.

¹⁵ Terviseministrite ja Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkonna liikmesriikide esindajate 5. juuli 2013. aasta [deklaratsioon](#).

¹⁶ Vt [EUR/RC64/14](#).

¹⁷ Vt [nõukogu järeldestes toiduainete kvaliteedi parandamise kohta](#), punkt 27.

¹⁸ Vt muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta (ELT L 404, 30.12.2006, lk 9), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 609/2013 imikute ja väikelaste toidu, meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toidu ning kehakaalu alandamiseks ettenähtud päevase toidu asendajate kohta (ELT L 181, 29.6.2013, lk 35).

20. MÄRGIB, et tervislike harjumuste kujundamine on juba eostamisest alates, kogu raseduse vältel ja esimestel elupäevadel üks võtmetegureid seoses pikema oodatava eluea ja hea tervise, sealhulgas reproduktiivtervise ja intellektuaalse arenguga. Esimesel kolmel eluaastal välja kujunenud toitumisharjumused võivad põhjustada ainevahetuses muutusi, mis võivad osutada ainevahetuse programmeerimise ja epigeneetiliste mehhanismide tõttu pöördumatuks.¹⁹ Seega tuleks toitumisharjumuste kujundamisele suunatud ennetavate meetmetega innustada kõrge toiteväärtusega toidu tarbimist alates varasest lapsepõlvest²⁰ ja kogu elu vältel;
21. TUNNISTAB, et lapsepõlves ja nooruses välja kujunenud põhilised tervise seisukohast olulised käitumisharjumused kestavad kogu elu;
22. RÕHUTAB, et sotsiaalsetel ja majanduslikel tingimustel on valikute kujundamisel keskne roll. Seetõttu peaksid neid tingimusi käsitlevad poliitikameetmed ja algatused edendama ja toetama tervislikke toitumisharjumusi, lükkamata vastutust liigselt üksikisikule;
23. TUNNISTAB, et tervisealase ebavõrdsuse vähenemine ei saa põhineda üksnes individuaalsetel valikutel, vaid selleks on vaja, et kõik asjaomased avaliku sektori poliitikad toetaksid tervist soodustavaid tingimusi;

¹⁹ [Global nutrition targets 2025: childhood overweight. Policy brief. Genf: Maailma Terviseorganisatsioon, 2014](#); Hancox, R. J., Stewart, A. W., Braithwaite, I., Beasley, R., Murphy, R., Mitchell, E. A., et al., „Association between breastfeeding and body mass index at age 6-7 years in an international survey“, *Pediatric Obesity*, kd 10, nr 4, 2015, lk 283–287. Gunnell, L., Neher, J., Safranek, S., „Clinical inquiries: Does breastfeeding affect the risk of childhood obesity?“, *Journal of Family Practice*, kd 65, 2016, lk 931–932. Watson, R. R., Grimble, G., Preedy, V. R., Zibadi, S., editors, *Nutrition in infancy*, Springer, Berliin, 2013.

²⁰ „Lapse esimesel kahel eluaastal soodustab optimaalne toitumine normaalset kasvu ja aitab kaasa kognitiivsele arengule. Samuti vähendab see hiljem elus ülekaalulisuse ja rasvumise ning mittenakkuslikesse haigustesse haigestumise ohtu.“ (Mitteametlik tõlge.) [Healthy diet](#), WHO, Factsheet nr 394.

„Ebatervisliku toitumisega seotud ohud ilmnevad kõigepealt lapsepõlves ja kuhjuvad edaspidi kogu elu vältel. Selleks, et vähendada tulevikus mittenakkuslikesse haigustesse haigestumise ohtu, peaksid lapsed säilitama tervisliku kehakaalu ning tarbima väikese küllastunud rasvade, transrasvhapete, vabade suhkrute ja soolasisaldusega toitu.“ (Mitteametlik tõlge.) [WHO - Marketing of foods and non-alcoholic beverages to children](#), lk 7.

24. TULETAB MEELDE, et tõhusa ja ambitsioonika ennetuspoliitika edu sõltub sellest, kas tegelikult rakendatakse lähenemisviisi, mille kohaselt tervise mõõdet võetakse arvesse kõigis poliitikavaldkondades. Kõigi valdkondade vaheline koostöö on ülioluline tervist soodustavate tingimuste loomisel, tasakaalustades vastuolulisi prioriteete ja vältides killustumist. See tagab tervet valitsemissektorit ja tervet ühiskonda hõlmava lähenemisviisi;
25. PEAB OLULISEKS, et ka muud liidu poliitikavaldkonnad, näiteks ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP), aitavad saavutada eesmärki võimaldada tarbijatel teha tervislikke valikuid, nagu on esile toodud ka toidutootmise ja põllumajanduse tulevikku käsitlevates järeldustes, mille eesistujariik võttis 23 delegatsiooni toetusel vastu 19. märtsil 2018;²¹ TUNNISTAB, et koolidele puu- ja köögivilja ning piima jagamise kava ja muud liikmesriikides ÜPPga toetatavad mehhanismid aitavad parandada tervisenäitajaid ELis²²;
26. TUNNISTAB vajadust pöörata erilist tähelepanu sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevates kogukondades elavatele lastele; MÄRGIB, et võimalused kasvada tervena üles on tihedalt seotud sotsiaalsete teguritega. Tänapäeva haiguskoormus on tingitud sellest, kuidas neid sotsiaalseid tegureid käsitletakse ning kuidas olemasolevaid vahendeid jaotatakse ja kasutatakse²³;

²¹ Kuigi ÜPP-l on mitmesuguseid eesmärke, näitab hiljutine avalik konsultatsioon, et vaja on võtta arvesse tarbijate eelistusi, sealhulgas neid, mis puudutavad kergemini kättesaadavat, mitmekülgset, värsket ja orgaanilist toodangut. See tõdemus kajastub ka eesistujariigi järelduste (7324/18) punktis 10 (järeldusi toetasid Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Taani, Saksamaa, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Ungari, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Soome, Rootsi ja Ühendkuningriik).

²² Vt eelkõige [Opinion of the High Level Group on Nutrition and Physical Activity](#).

²³ [Obesity and inequities. Guidance for addressing inequities in overweight and obesity](#), WHO Euroopa büroo, 2014.

27. MÄRGIB MUREGA, et praegused toidualased valikud võivad soodustada üha halvemaid toitumisharjumusi, ülekaalusust ja rasvumist ning seonduvaid mittenakkuslike haiguste riskitegureid. Valmistoit ja töödeldud toit on laialt kättesaadav ja juurdepääsetav ning leiab üldiselt üha sagedamini tee inimeste igapäevasele toidulauale. Eriti noored kalduvad sagedamini sööma kodust väljaspool ning tarbima kergesti ligipääsetavat ning suure rasva-, soola- ja suhkruisaldusega kiirtoitu, suhkruga magustatud jooke ja energiajooke;
28. TUNNISTAB, et toitumisega seotud krooniliste haiguste sagenemise suundumuse ümberpööramiseks on keskse tähtsusega säilitada toidu mitmekesisus, traditsiooniline tervislik toitumine, näiteks Vahemere piirkonna, Põhjamaade või muude piirkondade toitumistavad, ning tervislikud toitumisharjumused ja eluviisid, parandades samal ajal hooajaliste ja värskete toodete ning väikese rasva-, suhkru- ja soolasisaldusega toidu kättesaadavust ja atraktiivsust;
29. MÄRGIB MUREGA, et lapsed on haavatav tarbijaterühm, kes on eriti mõjutatavad sellistest kaasaegsetest turundusmeetoditest nagu sponsorlus, tootepaigutus (müügikohtade väljapanek), müügikampaaniad, kuulsusi kaasavad ristturunduskampaaniad, kaubamärgi maskotid või populaarsed tegelaskujud, veebisaidid, pakendid, märgistus, e-kirjad ja tekstisõnumid, brändimisvõimalustest ajendatud ettevõtja sotsiaalne vastutus ja heategevus ning teabe levitamine viirusturunduse ja rahva seas suuliselt liikuva teabe abil.²⁴ Tõendid osutavad sellele, et reklaam mõjutab laste toidu- ja ostueelistusi ning tarbimisharjumusi.²⁵ Ühtlasi näitavad tõendid, et paljudes olukordades on tõhusat vanemlikku kontrolli raske, kui mitte võimatu rakendada;

²⁴ Vt [WHO - Marketing of foods and non-alcoholic beverages to children](#), lk 7.

²⁵ WHO [Final Report on Ending Childhood Obesity](#).

30. TULETAB MEELDE, et audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2010/13/EL²⁶ innustatakse meediateenuste osutajaid töötama välja tegevusjuhendeid, mis käsitlevad lastesaadete ajal või lastesaadetes edastatavaid asjakohatuid audiovisuaalseid ärilisi teadaandeid toitumisalase või füsioloogilise mõjuga toitaineid ja muid aineid sisaldavate toitute ja jookide kohta, eelkõige nende kohta, mis sisaldavad rasva, transrasvhappeid, soola/naatriumi ja suhkruid, mille liigne tarbimine toidus tervikuna ei ole soovitatav. Märgeb, et mõne liikmesriigi praktika näitab, et tegevusjuhendid võivad olla kooskõlas tervisliku toitumise alaste soovitustega;
31. TULETAB MEELDE vajadust vähendada transrasvhapete keskmist tarbimist ELi tarbijate hulgas, nagu on tunnustatud ka 26. oktoobril 2016 vastu võetud Euroopa Parlamendi resolutsioonis²⁷;
32. MÄRGIB MUREGA, et kohalikul, piirkondlikul ja riikide tasandil eksisteerivad erinevad lähenemised turustusnormidele ei pruugi olla sama tõhusad kui piiriülese turustamise reguleerimine kogu ELis, pidades silmas probleemi piiriülest mõõdet, eelkõige digitaalmeedia puhul;
33. OSUTAB sellise mitme sidusrühma dialoogi eelistele, mis innustab kõiki toidukäitlejaid, näiteks põllumajandustootjaid ja kalureid, tööstustootjaid, jaemüüjaid, toitlustusettevõtjaid ja restorane sotsiaalselt vastutustundlikult ja eetilisel käituma; TUNNUSTAB meelestust ja mõningaid meetmeid, mida mõned sidusrühmad on seni võtnud vabatahtlike kohustuste vormis tervisliku toitumise, kehalise aktiivsuse ja tervise ELi tegevusplatvormi alusel, sealhulgas turunduse valdkonnas.²⁸ Tihedama suhtluse ja suuremate ambitsioonide loomine ELi tasandil võib anda sidusrühmadele stiimuli võtta kasutusele tõhusamad ja eetilised tavad suure rasva-, soola- ja suhkrusisaldusega toidu lastele suunatud (digitaalsel) turustamisel ning võtta ambitsioonikamaid kohustusi, mis tõesti avaldavad laste toitumisele positiivset mõju; MÄRGIB, et kui eneseregulatsioonist üksi ei piisa, võib olla vaja seadusandlikke meetmeid;

²⁶ ELT L 95, 15.4.2010, lk 1.

²⁷ P8_TA(2016)0417.

²⁸ [Voluntary commitments of the members of the EU platform for action on diet, physical activity and health.](#)

34. INNUSTAB tegema täiendavaid edusamme toidu ja mittealkohoolsete jookide lastele turustamist käsitlevate WHO soovitude rakendamisel, pidades silmas lapse huvidest lähtumise põhimõtet ja ELi kohustust tagada kõigi oma poliitikate ja meetmete rakendamisel rahvatervise kõrgetasemeline kaitse;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

35. jätkuvalt töötama välja ja rakendama mittenakkuslikke haigusi käsitlevaid sihipäraseid poliitikameetmeid, tuginedes terviklikule tervisekesksele lähenemisviisile kõigis poliitikavaldkondades ja mitut sektorit hõlmavale koostööle kooskõlas ülemaailmse tegevuskavaga mittenakkuslike haiguste ennetamise ja tõrje kohta ajavahemikus 2013–2020 ning pidades silmas, et toitumine on üks paljudest olulistest teguritest, ning eelkõige:
- a) aitama kaasa sellele, et teha kättesaadavaks taskukohase hinnaga hooajalised, värsked ja tervislikud kohalikku päritolu tooted ja toiduained, mis ei ole suure rasva-, soola- või suhkrusisaldusega, et muuta tervisliku valiku tegemine lihtsaks;
 - b) toetama koostööd tervishoiu-, põllumajandus- ja haridusasutuste vahel, luues seeläbi raamistiku, millega soodustatakse tervislikke, säästvaid ja värsked toiduaineid lasteaedade ja koolitoidu jaoks;
 - c) looma võimalusi veelgi enam koostöö tegemiseks põllumajandustootjate, toidutootjate, jaemüüjate, toitlustusettevõtjate ja teiste toidukäitlejatega, et lihtsustada tervislikku toitumist toetavate toodete kättesaadavust ning vähendada suure rasva-, soola- ja suhkrusisaldusega töödeldud toiduainete ja jookide propageerimist;
 - d) kaaluma vajaduse korral toetust teadlikkuse suurendamise algatustele ja juhistele, mis on mõeldud lastele, lapsevanematele, hariduse andjatele, hooldajatele ja haridusasutuste toitlustajatele tasakaalustatud toitumise kohta ning sellise teabe kohta, milline on täisväärtuslik, taskukohase hinnaga ja otstarbekas toiduvalik, sobiv portsjoni suurus ja tarbimise sagedus ning toidu teekond talust toidulauani;

- e) aktiivselt võitlema rasvumist soodustava keskkonna vastu, eeskätt laste kogunemiskohtades, näiteks laste haridusasutused, lastehoiuasutused ja spordirajatised, pakkudes toidu- ja joogivalikuid, mis toetavad mitmekülgset, tasakaalustatud ja tervislikku toitumist, tagades haridusasutuste turundussõltumatuse ja soodustades spordirajatiste turundussõltumatust, sealhulgas sõltumatus selliste kaubamärkide ja ettevõtete sponsorlusest, mis propageerivad suure rasva-, soola- ja suhkrusisaldusega toiduaineid ja jooke, ning innustades tervist edendavate hankemenetluste korraldamist;
- f) tagama, et toitumisalane teavitamine ja nõustamine on põhjendamatu majandusliku mõjutamiseta ning et ei teki huvide konflikti;
- g) kaaluma rasvunud laste jaoks tõendus põhiste kehakaalu reguleerimise programmide sisseviimist esmase hoole keskkonnas, alustades perekonnast;
- h) toetama tervishoiutöötajate aktiivset panustamist ja professionaalse nõu andmist nende töös rasedate, imikute, laste, noorukite, lapsevanemate ja peredega, et parandada nõustamist ja jälgimist, tuginedes uusimatele teaduslikele teadmistele toitumise kohta, eesmärgiga tagada tervislik toitumine igas eluetapis;
- i) jätkuvalt julgustama rinnaga toitmist kooskõlas riiklike või rahvusvaheliste soovitusetega,²⁹ sealhulgas rinnapiimaasendajate turustamise piiramise kaudu;
- j) suurendama toidualase teabe rahvatervisega seotud olulisust hariduse, märgistamise ja muude vahendite abil, sealhulgas kahepoolse, mitmepoolse ja ELi tasandi koostöös raames;
- k) pöörama eritähelepanu sellele, et jõuda madalama sotsiaal-majandusliku staatusega lasteni ja haavatavas olukorras lasteni ning neid kaasata;

²⁹ Vt [Global Strategy for Infant and Young Child Feeding, WHO ja UNICEF, 2003.](#)

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES:

36. subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas ning võttes arvesse kohalikke, piirkondlikke ja riiklikke eripärasid, kultuure ja traditsioone, ning riiklike tervishoiuasutuste- ja toiduametite juhtimisel:
- a) seadma inimesed ja inimeste tervise kõigi poliitikate ja meetmete keskmesse, sealhulgas arutama läbipaistval viisil ELi praegust ja tulevast rolli rahvatervise kaitsmisel Euroopa tuleviku teemalise arutelu kontekstis;
 - b) toetama toitumise, toidu ja kehalise aktiivsuse alaseid poliitikameetmeid, milles peetakse esmatähtsaks laste õigusi, toetades seeläbi investeerimist noorte ja tervislike põlvkondadega tulevasse Euroopasse;
 - c) võtma strateegilist lähenemisviisi, mille puhul teistes poliitikavaldkondades võetakse arvesse tervisealaseid kaalutlusi, nagu on soovitatud nõukogu järeldustes, mis käsitlevad tervist kõikides poliitikates³⁰;
 - d) jätkama kogemuste ja parimate tavade vahetamist, et toetada vabatahtlikku koostööd sektorite vahel, nagu tervishoid, põllumajandus, haridus, kaubandus, rahastamine, maksustamine, sport ja teadus, seoses poliitikameetmetega, mis soodustavad taskukohase hinnaga hooajaliste ja värskete, tervislikule toitumisele kaasa aitavate toodete suuremat pakkumist, ning toiduainete märgistamise ja turustamise vallas, et parandada terviseseisundit ELis;
 - e) suurendama põllumajandustootjate ja kalurite teadlikkust tarbijate vajadustest, riiklikele toitumisjuhistelevastava tootmise olulisusest ning eelistest, mida kohaliku ja hooajalise tootmise puhul annavad kvaliteedikavad ja -märgid, mida võib võtta kinnituseks selle kohta, et need toiduained aitavad kaasa tervislikule toitumisele;

³⁰ Nõukogu 30. novembri 2006. aasta järeldused ([16167/06](#)).

- f) jätkuvalt toetama ja rakendama laste rasvumist käsitlevat ELi tegevuskava 2014–2020, eeskätt seoses piiriülese mõjuga poliitika ja meetmetega, nagu tervislikumate keskkondade edendamine, tervisliku valiku lihtsamaks tegemine, lastele suunatud turustamise ja reklaami piiramine ning tervislikumaid valikuid ja kehalist aktiivsust toetavate riigihangete tegemise soodustamine; innustama jätkuvalt asjaomaseid sidusrühmi võtma vastutustundlikke meetmeid, võtma arvesse eneseregulatsiooni ettepanekuid või kaaluma reguleerivate meetmete võtmist, kui seda on vaja seatud eesmärkide saavutamiseks;
- g) laste ja noorte kaitsmiseks piiriülese reklaamiga kokkupuutumise eest ja pidades silmas toodete pakendamise ja turustamise piiriülest mõju, valmistama ette, vaatama läbi ja tugevdama algatusi, mille eesmärk on vähendada laste ja noorukite kokkupuudet turustamise ja reklaamiga mis tahes andmekandjal, sealhulgas veebiplatvormidel ja sotsiaalmeedias, ning muude sponsoriga vormidega või suure energia-, küllastunud rasvade, transrasvhapete, suhkru- ja soolasisaldusega toiduainete või riiklikele ja rahvusvahelistele toitumisjuhistele mittevastavate toiduainete propageerimisega;
- h) jälgima, kas peetakse kinni riiklikest ja ELi vabatahtlikest algatustest, mille eesmärk on vähendada suure rasva-, soola- ja suhkruisaldusega toiduainete turustamise mõju lastele;
- i) soodustama meetmeid, et tugevdada ELi ja riiklike lubadusi, mille hulka kuuluvad i) tõenditel põhinevad toitumiskriteeriumid, ii) lubaduste laiendamine kõigi laste ja alaealiste hõlmamiseks, iii) kõigi turustamisvormide, nagu tootepaigutus, sponsoriga, supermarketite reklaam, toodete pakendamine ning kaubamärgi tegelaskujude ja maskottide kasutamise hõlmamine, et tagada sektori turustamise ja reklaami kooskõla rahvusvaheliste kohustustega; edendada meetmeid, mis võimaldavad selliseid algatusi parandada ja hõlmata turustusspektri need osad, mis on praegu tähelepanuta;

- j) jätkuvalt toetama meetmeid, mille abil reguleerida piiriülest turustamist tõhusalt, jälgida uute meediavahendite arengut, hinnata, kas praegused meetmed, mille eesmärk on vähendada ennekõike laste ja noorte kokkupuudet digitaalmeedia, sealhulgas sotsiaalmeedia kaudu edastatava toidureklaamiga, on asjakohased ning uurida võimalusi lahenduste leidmiseks dialoogis seadusandjate ja meediaga;
- k) edendama haridus- ja teabekampaaniaid, mille eesmärk on parandada arusaamist toiduaineid puudutavast teabest, sealhulgas turundusvõtetest, eeskätt pere-, haridus- ja spordikeskkonnas;
- l) toetama tervishoiupoliitika vajadustele reageerivaid teadusprojekte, näiteks: tervise edendamise ja tarbimise võrreldavad uuringud; toitumis- ja tarbimisharjumuste ning traditsiooniliste toiduvalikute, nagu Vahemere piirkonna toitumistavade, Põhjamaade toitumistavade ja muude Euroopa traditsiooniliste toitumistavade ja toodete parem mõistmine; laste kokkupuute hindamine turustamise, toidualase teabe ja toidupaigutusega; ülekaalulisuse ja rasvumise ennetamine eri vanuserühmades ja eri keskkondades; uuenduslike ainete ja lisandite tervisemõju hindamine; toiduainete kvaliteedi parandamine; tõendusmaterjali kogumine avaliku sektori tervisealaste poliitikameetmete kohta ja muude poliitikameetmete tervisemõju hindamine;
- m) seadma eesmärgiks taskukohase hinnaga värske, hooajalise ja tervisliku kohaliku toodangu pakkumise, kaaludes näiteks suuremat toetust väikepõllumajandustootjatele, lühendades toidutarneahelat, soodustades töötlemata toidu propageerimise ja müügi taristuid (näiteks kohalike tootjate turud) ja takistades ebaausaid kaubandustavasid, samuti julgustades VKEsid ja jaemüüjaid pakkuma vastutustundlikke ja säästvaid lahendusi, et varustada tervisliku toitumise seisukohast täisväärtusliku toiduga;

- n) võttes arvesse toitumise ja kehalise aktiivsuse ühismeetmete programmi eelmisi meetmeid, tegema jätkuvalt kindlaks, koguma ja jagama ELi tasandil teavet parimate tavade ja riiklike meetmete kohta, millega nähakse ette terviklik lähenemisviis lasteaedadele ja koolidele kui tervist edendavatele keskkondadele, samuti tegelema selliste meetmete rakendamise väljakutsetega;
- o) arutama üheskoos ja vajaduse korral rakendama kinnitatud parimaid tavasid toitumise ja kehalise aktiivsuse valdkonnas, et viia tulemused kodanikeni kiiremini ja tõhusamalt, sealhulgas tervise edendamise ja haiguste ennetamise juhtrühma³¹ raames;
- p) võtma teadmiseks tarbijate nõudmised tulevase ÜPP kujundamisel, toetades mitmekesisust ja kvaliteeti ning aidates seeläbi kaasa taskukohase hinnaga värskete, kohalike ja hooajaliste toiduainete nõudlusest lähtuvalle pakkumisele, aidates seeläbi kaasa tervislikule ja säästvale toitumisele; kaaluma võimalusi, et võtta arvesse põllumajanduse toetamise meetmete võimalikku mõju järgmisele: elanikkonna toitumisharjumused, lühemad tarneahelad, koolidele puu- ja köögivilja ning piima jagamise kavad ning algatused, mille eesmärk on parandada koolilaste seas toidu päritolu tunnustamist ja teadlikkust sellest, näiteks põllumajandusettevõtete külastamiste kaudu;
- q) tegema koostööd poliitikate ja meetmete toetamiseks, et võidelda mittenakkuslike haigustega ja laste rasvumisega, tagades seeläbi rahvatervise kõrgetasemelise kaitse kõigi algatuste ja ettepanekute puhul siseturul;

³¹ https://ec.europa.eu/health/non_communicable_diseases/steeringgroup_promotionprevention_en

KUTSUB KOMISJONI ÜLES

37. jätkuvalt tähtsustama rahvatervist, eeskätt tegeledes piiriülese olulisusega küsimustega, nagu toiduainete turustamine lastele, toiduainete kvaliteedi parandamine, märgistamine, turu kontsentratsioon toidutarneahelas ning teadusprojektid, millega reageeritakse rahvatervise alastele vajadustele, mille lõppeesmärk on parandada tervisenäitajaid ELis;
38. toetama liikmesriike parimate tavade vahetamisel, levitamisel ja ülevõtmisel toitumise ja kehalise aktiivsuse valdkonnas, et parandada tervise edendamist, haiguste ennetamist ja mittenakkuslike haiguste ohjamist, ning toetama eeskätt algatusi, mis on suunatud laiaulatuslikule, integreerivale ja mitut sektorit hõlmavale koostööle ning tervisekeskse lähenemisviisi rakendamisele kõigis poliitikavaldkondades;
39. tuginema toitumise ja kehalise aktiivsuse kõrgetasemelises tööühmas³² saavutatud edusammudele ning jätkama liikmesriikide toetamist toiduga seotud riigihangete suuniste valdkonnas;
40. julgustama jätkuvalt sidusrühmade ambitsioonikamat kaasatust ELi tasandil, mille eesmärk on õiglane ja vastutustundlik turustamispoliitika, tuginedes saadud kogemustele ja edukatele näidetele, nagu tervisliku toitumise, kehalise aktiivsuse ja tervise ELi tegevusplatvorm;
41. pidades silmas, et lastele suunatud turustamine selle mitmesugustes vormides on reguleerivatele asutustele ülemaailmne väljakutse, millega tuleb tegeleda ELi tasandil, uurima võimalusi ELi raamistiku tugevdamiseks, sealhulgas kehtestama kriteeriumid, andma välja informatiivsed juhised, toetama kampaaniaid ja säilitama järelevalvet, et vähendada toiduainete piiriülese turustamise negatiivset mõju laste tervisele;

³² [Toitumise ja kehalise aktiivsuse kõrgetasemeline tööühm](#) loodi eesmärgiga tugevdada ELi (ja EFTA) valitsuste rolli ülekaalulisuse ja rasvumise vastu võitlemisel.

42. tugevdama programmi „Horisont 2020“ projektide koostoimet teiste asjakohaste sektoritega;
43. uurima kõiki võimalusi, et jätkata liikmesriikide poliitikameetmete ja algatuste toetamist ELi tasandil olemasolevate vahendite raames, nagu kolmas tervisevaldkonna tegevusprogramm,³³ ühine põllumajanduspoliitika, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning programm „Horisont 2020“, ning tagama tulevikus jätkusuutlikud mehhanismid, mis on keskendunud inimestesse investeerimise vajadusele.
-

³³ Vt määrus (EL) nr 282/2014.